

- instrumenty / Yu. B. Ivanov, A.N. Carпов, V.V. Carpova . – 2006. – 272 s.
10. Tikhonov D.N. Nalohovoe planirovanie I minimizaciya nalohonikh riscov / D.N. Tikhonov, L.H. Lipnic. – M.: Alpina Biznes Bucs. – 2004. – 253 c.
 11. Carpova V.V. Proectniy podkhod v nalohovom planirovanii / V.V. Carpova // Biznes inform. – 2004. – №11-12. – s. 71-75.
 12. Carpova V.V. Formuvannya citemy podatcovoho planuvannya na pidpriemstvi / V.V. Carpova avtoreferat , 2005. – 22 s.
 13. Starchenco H.V. Sistemna model upravlinnya yacistyu orhanizaciynikh proectiv
http://www.knuba.edu.ua/doc/zbirnyk1/urss6_pdf/64-68.pdf
 14. Starchenco H.V. Ocinca effektivnosti proectu za dopomohoyu sistemnoi modeli upravlinnya yacistuy proectiv / H.V. Starchenco // Upravlinnya proectami: stan ta perspektivy. 2007. – s. 260–263.
 15. Shepelenco O.V. Transaccionnie izderzhci v perekhodnoy economice: problemi teorii I practici. – Donecc, 2007. – 360 s.
 16. Yurchenco Yu. Yu. Tranformaciya institutu optovoi torhivli Ucrainy: avtorefeerat. – Donecc, 2013. – 37 s.
- Cudinov E.O. Mekhanizm modeluvannya upravlinnya vitratami torhovelnogo pidpriemstva http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21CO M=S&2_S21P03=FILEA=&2_S21STR=Nvpushk_2013_5_20

Рецензент: Леонтьева В.І., к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту ВНЗ «МТУ «Миколаївська політехніка»

10.09.2015

УДК 331.5.024.5

Бондаревська Ксенія

ЗАЙНЯТІСТЬ СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У статті визначено особливості зайнятості сільського населення на сучасному етапі розвитку соціально-трудових відносин

та заходи щодо її підвищення. В процесі дослідження було здійснено оцінку стану зайнятості населення сільської місцевості, визначено

характерні риси зайнятості з урахуванням специфіки галузі сільського господарства. Оскільки ключова роль у збереженні та відтворенні трудового потенціалу, а також забезпеченні збалансованого розвитку ринку праці належить саме державі, в рамках дослідження було обґрунтовано основні напрями державного регулювання зайнятості, а також виявлено резерви та шляхи підвищення рівня зайнятості на селі. Серед них особливої уваги заслуговує: створення нових робочих місць на базі діючих сільськогосподарських підприємств через їх диверсифікацію та оптимізацію організаційної структури, нових суб'єктів малого та середнього підприємництва, а також розвиток альтернативних форм зайнятості як аграрної, так і позааграрної сфери. Крім того, пропонується удосконалення законодавчої бази та державної політики в контексті розробки та реалізації цільових програм розвитку; підвищення рівня доходів сільського населення; оновлення сільської інфраструктури. Щодо заходів непрямого державного впливу на ринок праці, тут пропонується застосування методів бюджетно-податкового, цінового, грошово-кредитного регулювання, розвиток консультаційних та інформаційних послуг, дорадництво.

Ключові слова: зайнятість сільського населення, безробіття, економічна активність, розвиток сільських територій, державне регулювання зайнятості, державна служба зайнятості, альтернативні форми зайнятості, ринок праці.

Бондаревская Ксения

ЗАНЯТОСТЬ СЕЛЬСКОГО НАСЕЛЕНИЯ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ

В статье определены особенности занятости сельского населения на современном этапе развития социально-трудовых отношений и меры по ее повышению. В процессе исследования была проведена оценка состояния занятости населения сельской местности, определены характерные черты занятости с учетом специфики отрасли сельского хозяйства. Поскольку ключевая роль в сохранении и воспроизводстве трудового потенциала, а также обеспечении сбалансированного развития рынка труда принадлежит именно

государству, в рамках исследования было обоснованы основные направления государственного регулирования занятости, а также выявлены резервы и пути повышения уровня занятости на селе. Среди них особого внимания заслуживает: создание новых рабочих мест на базе действующих сельскохозяйственных предприятий через их диверсификацию и оптимизацию организационной структуры, новых субъектов малого и среднего предпринимательства, а также развитие альтернативных форм занятости как аграрной, так и неаграрной сферы. Кроме того, предлагается усовершенствование законодательной базы и государственной политики в контексте разработки и реализации целевых программ развития; повышение уровня доходов сельского населения; обновление сельской инфраструктуры. Относительно мер косвенного государственного влияния на рынок труда, предлагается применение методов бюджетно-налогового, ценового, денежно-кредитного регулирования, развитие консультационных и информационных услуг, дорадничество.

Ключевые слова: занятость сельского населения, безработица, экономическая активность, развитие сельских территорий, государственное регулирование занятости, государственная служба занятости, альтернативные формы занятости, рынок труда.

Bondarevska Kseniia

EMPLOYMENT OF RURAL POPULATION IN MODERN CONDITIONS

In the article the features of rural employment in the current stage of development of social-labour relations and measures for its improvement were defined. In the research the assessment of employment of population in rural territories was made, the characteristics of employment considering the specific of agriculture were defined. As the key role in preservation and reproduction of labour potential and ensuring of sustainable development of the labour market belongs to the state, in research were grounded the main directions of state regulation of employment, and were founded the reserves and ways of increase of the employment in rural territories. Among them deserves the special attention: the creation of new workplaces on the base of existing agricultural enterprises through its diversification and optimization of the organizational structure, new small and medium enterprises, and the development of alternative forms of employment as

agricultural and non-agricultural spheres. Besides, it is proposed the improvement of legislative base and state policy in the context of the development and implementation of target programs; the increasing of incomes of the rural population; the renovation of rural infrastructure. Concerning the indirect measures of state influence on the labour market, it is proposed to use the methods of budgetary-tax, price, money-and-credit regulation, the development of consulting and information services, counseling.

Keywords: employment of rural population, unemployment, economic activity, development of rural territories, state regulation of employment, state employment service, alternative forms of employment, labour market.

Постановка проблеми. Однією з найбільш актуальних проблем на сучасному етапі розвитку соціально-економічних відносин є зайнятість сільського населення. Серед основних причин низького рівня сільської зайнятості слід визначити не лише демографічні проблеми (високу смертність, низький рівень народжуваності), а й загальний дисбаланс ринку праці (перевищення пропозиції робочої сили над попитом на неї через дефіцит робочих місць). Це явище пов'язане, зокрема, із автоматизацією аграрного виробництва та впровадженням досягнень науково-технічного прогресу, що спричиняє вивільнення працівників великих агроформувань, а також скороченням персоналу малих та середніх сільськогосподарських підприємств через зниження показників їх рентабельності та конкурентоспроможності на аграрному ринку. Окремою проблемою постає зниження рівня доходів і життя населення (загальновідомо, що галузь сільського господарства і досі входить до числа галузей з найнижчим рівнем оплати праці). Як наслідок – зростання трудової міграції сільського населення до великих міст та інших держав у пошуках роботи та кращого життя. Кризові явища безробіття та тіньової зайнятості здійснюють негативний вплив на трудовий потенціал села, спричиняючи його структурний дисбаланс та зниження якісних показників. Отже, підвищення рівня зайнятості населення сільських територій є вкрай важливим та актуальним питанням сьогодення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичному

обґрунтуванню і практичному вирішенню проблем зайнятості в своїх наукових працях приділяли увагу як зарубіжні вчені-економісти (Дж. Кейнс, К.Маркс, Д.Рікардо, П.Самуельсон, А.Сміт), так і вітчизняні дослідники Д.П. Богиня, А.М. Колот, Є.М. Лібанова та інші. Дослідження специфіки сільської зайнятості проводили вчені О.Ю. Амосов, О.А. Бугуцький, В.С. Дієсперов, М.Б. Махсма, В.Я. Месель-Веселяк, І.В. Прокопа, П.Т. Саблук, К.І. Якуба. У наукових працях цих вчених було розглянуто та проаналізовано не лише характерні риси та особливості зайнятості населення, в тому числі сільських територій, а й запропоновано окремі напрями вирішення проблем зайнятості.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В той же час посилення явищ безробіття, кризовий стан у сфері зайнятості та відтворення трудового потенціалу на селі обумовлює необхідність проведення подальших досліджень проблем зайнятості, пошук напрямів їх вирішення з урахуванням сучасного стану економіки та специфіки функціонування АПК України.

Формування цілей статті. Метою наукової статті є визначення особливостей зайнятості сільського населення в сучасних умовах та обґрунтування ключових напрямів її підвищення. Серед основних завдань дослідження слід виділити наступні: визначення характерних рис зайнятості з урахуванням галузевої специфіки; оцінка сучасного стану зайнятості сільського населення; виявлення резервів зайнятості та шляхів підвищення її рівня; обґрунтування основних напрямів державної політики зайнятості на селі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Необхідність вжиття термінових заходів щодо підвищення рівня сільської зайнятості зумовлена широким діапазоном проблемних питань, гостротою та комплексністю даної проблеми. Особливістю нинішньої трудової діяльності сільського населення є надзвичайно низький рівень зайнятості на підприємствах і в організаціях, розташованих у сільській місцевості, що зумовлено недостатнім розвитком аграрного та позааграрного підприємництва на сільських територіях, особливо малого і середнього бізнесу [1, С.73]. Це явище поєднується із загальною тенденцією скорочення сільського населення. Так, протягом 2005-2014 рр. кількість сільського населення зменшувалася більш швидкими темпами, ніж міського. Основними причинами даного явища є природне скорочення населення та міграційний рух,

що, в свою чергу, є наслідком занепаду сільської інфраструктури. Таким чином, своєрідний «ланцюг проблеми» зайнятості можна зобразити у вигляді цілого ряду негативних явищ, що мають місце на селі (рис. 1).

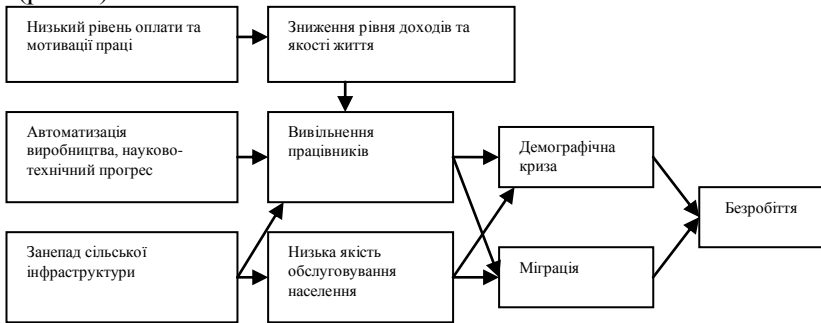

Рис. 1. Причинно-наслідкові зв'язки проблеми безробіття в сільській місцевості

Оцінюючи рівень зайнятості сільського населення за віковими групами, найвищий показник має місце серед осіб 40-49 років та 35-39 років, найнижчий – 15-24 років та 60-70 років. Таким чином, основне навантаження виконують особи середнього віку. Однак, відповідні тенденції мають свої варіації в динаміці. З метою більш детального висвітлення наявної ситуації доцільно проаналізувати відповідні показники ринку праці (табл. 1).

Згідно даних Державної служби статистики України, протягом 2008-2014 рр. рівні економічної активності та зайнятості на селі знизилися (відповідно на 3,8 та 3,4 пункти). Особливо дана тенденція стосується осіб старше працездатного віку (зменшення даного показника становило 15,1 пункт), що свідчить про недосконалість державної політики зайнятості та неефективність дії відповідних регуляторних механізмів. Суттєве зменшення показників ринку праці відбулося протягом 2013-2014 років, що пов'язане із загальноекономічною та політичною кризою в країні, яка, в свою чергу, спричинила зростання показників безробіття серед селян. У 2014 році рівень зареєстрованого безробіття сільського населення становив 9,5 %, при цьому серед населення працездатного віку він досяг 10,2%, що значно перевищує нормативне значення.

Таблиця 1

Рівні економічної активності, зайнятості та безробіття сільського населення, % (розраховано автором за даними [2, 3, 4, 5])

Показники	2008	2010	2013	2014	Відхилення, +/-
Рівень економічної активності, усього	65,6	67,5	68,5	61,8	-3,8
Рівень економічної активності населення працездатного віку	72,5	73,3	73,8	69,1	-3,4
Рівень економічної активності населення старше працездатного віку	39,2	43,4	42,8	24,1	-15,1
Рівень зайнятості, усього	61,8	62,7	63,5	55,9	-5,9
Рівень зайнятості населення працездатного віку	67,8	67,4	67,8	62,0	-5,8
Рівень зайнятості населення старше працездатного віку	39,2	43,4	42,7	24,1	-15,1
Рівень безробіття, усього	5,7	7,1	7,3	9,5	3,8
Рівень безробіття населення працездатного віку	6,5	8,1	8,1	10,2	3,7
Рівень безробіття старше працездатного віку	-	-	0,0	0,0	-

Серед підприємств, установ та організацій у сільській місцевості провідне місце належить підприємствам сільського господарства: саме вони забезпечують робочими місцями населення та здатні здійснити значний внесок у розбудову інфраструктури. Аналіз статистичних даних показав, що на даний час тенденція скорочення чисельності найманих працівників підприємств сільського господарства зберігається (табл. 2).

Таким чином, протягом досліджуваного періоду спостерігається зниження як кількості прийнятих, так і звільнених працівників. При цьому, значне скорочення відбулося серед тих осіб, що були вивільнені з причин плінності кадрів (даний показник становив у 2014 році 72,5 % від відповідного показника 2008 року).

Тим не менше, низькою залишається кількість прийнятого персоналу, що характеризує тенденцію загального скорочення працівників сільського господарства, що пов'язане, насамперед, із заміщенням ручної праці автоматизованою на великих сільськогосподарських підприємствах, а також неспроможністю малих та середніх підприємств утримувати велику кількість персоналу. При

цьому, потреба підприємств у працівниках для заміщення вільних робочих місць (вакантних посад) не покриває наявної кількості зареєстрованих безробітних, що спричинило найбільше серед інших галузей економічної діяльності навантаження на одне вільне робоче місце саме у сільському господарстві: у 2014 році – 70 осіб на вакантну посаду. В той же час працевлаштовано у 2014 році було лише близько 30 % зареєстрованих безробітних.

Таблиця 2

Динаміка показників руху працівників сільського господарства
(розраховано автором за даними [6, 7, 8, 9])

Показники	2008	2010	2013	2014	Відхилення	
					+/-	%
Кількість прийнятих працівників, тис.осіб	334	287	264	229	-105	68,6
<i>у % до середньооблікової кількості штатних працівників</i>	47,7	48,3	52,3	50,0	2,3	-
Кількість вибулих працівників, тис.осіб, усього	421,4	334,2	287,3	255,8	-165,6	60,7
<i>у % до середньооблікової кількості штатних працівників</i>	60,2	56,2	56,5	55,8	-4,4	-
з них з причин плинності кадрів, тис.осіб	392,3	320,5	274,8	248,4	-143,9	72,5
<i>у % до середньооблікової кількості штатних працівників</i>	56,1	53,9	54,4	54,2	-1,9	-
з причин скорочення штатів, тис.осіб	7,6	8,3	7,1	3,8	-3,8	50,0
<i>у % до середньооблікової кількості штатних працівників</i>	1,1	1,4	1,4	0,8	-0,3	-

Якщо порівнювати сільське і міське безробітне населення за причинами незайнятості, простежується декілька суттєвих відмінностей (рис. 2).

Так, основною причиною незайнятості у 2014 році серед сільського населення були вивільнення за власним бажанням – 24,4,6% (серед міського населення – аналогічна тенденція), а також неможливість працевлаштування після закінчення загальноосвітніх та вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації (20,7%). Для порівняння: у міських поселеннях даний показник є меншим – 15%, що пояснюється більш широкими можливостями для працевлаштування та самореалізації. Значною є кількість звільнених через сезонний характер роботи, яка являє собою одну із основних особливостей сільськогосподарської праці, що негативно впливає на

стан зайнятості на селі. Відповідний показник становив: у сільській місцевості – 15,7%, у міських поселеннях – лише 6,5%.

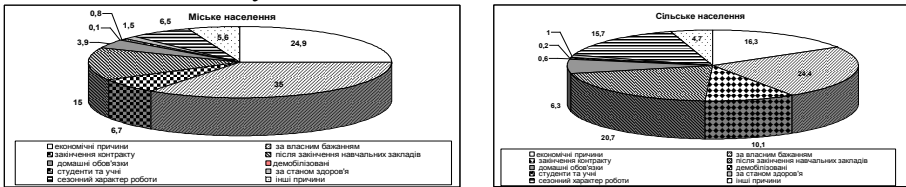

Рис. 2. Структура безробітного населення за причинами незайнятості у 2014 році, % (розраховано автором за даними [5])

Аналізуючи структуру безробітного населення за способами пошуку роботи, слід зазначити, що на даному етапі в процесі пошуку роботи використовуються особисті зв'язки та послуги державних служб зайнятості – 43,4 % та 33,6 % відповідно (рис. 3).

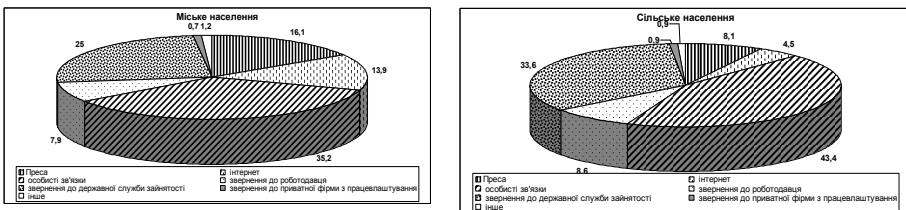

Рис. 3. Структура безробітного населення за способами пошуку роботи у 2014 році, % (розраховано автором за даними [5])

Аналогічною є ситуація серед мешканців міст. Певною популярністю користуються оголошення у пресі та мережа Інтернет, однак питома вага осіб, які застосовували саме ці способи пошуку роботи, є більшою у містах, ніж у сільській місцевості. Найменший відсоток становила кількість осіб, що зверталися до приватних фірм з працевлаштування (0,9%), що пояснюється фінансовою неспроможністю селян оплачувати відповідні послуги.

Достатньо високий показник звернень до державної служби зайнятості (33,6%) свідчить про певний рівень довіри селян саме до державних установ, які надають послуги з працевлаштування (для порівняння: у міських поселеннях кількість осіб, що зверталися до державних служб зайнятості становила 25,0%). Зважаючи на досить

велику питому вагу осіб, що користуються послугами державних служб зайнятості, можна зробити висновок про необхідність актуалізації діяльності відповідних державних установ з урахуванням сучасного стану ринку праці.

Загальновідомим є той факт, що державна політика регулювання зайнятості здійснюється за активним та пасивним напрямками. Активна державна політика передбачає працевлаштування безробітних, сприяння їх професійній орієнтації, підготовці та перепідготовці, розвиток нестандартних форм зайнятості. Щодо пасивного напрямку державної політики, тут особливої уваги заслуговує соціальний захист безробітних (надання відповідних виплат і матеріальних допомог у зв'язку з безробіттям) та правове забезпечення соціально-трудових відносин. В сучасних умовах розвитку ринку праці виникає потреба в посиленні саме активних форм державної політики зайнятості.

Окремим напрямком мають стати заходи розвитку трудового потенціалу, серед яких вдосконалення системи підготовки, перепідготовки незайнятих; навчання та профорієнтація сільської молоді; консультативна підтримка; дорадництво з питань зайнятості та самозайнятості. Реалізація політики сільської зайнятості потребує відповідного інформаційного забезпечення, систем якого повинна включати оперативну інформацію про чисельність безробітних і якісну характеристику вакантних місць на відповідній території [10].

Серед цілого комплексу заходів підвищення рівня зайнятості сільського населення доцільно їх класифікувати за напрямками прямого та непрямого впливу (рис. 4).

Практичне впровадження запропонованих заходів сприятиме покращенню стану ринку праці та узгодженню соціально-трудових відносин між найманими працівниками-мешканцями сільських територій, роботодавцями-представниками бізнесу та державою.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Сучасний стан ринку праці на селі характеризується цілою низкою проблемних питань, серед яких дефіцит робочих місць, низький рівень доходів населення, міграції, демографічні проблеми, занепад сільської інфраструктури. Все це негативним чином позначається на зайнятості населення, про що засвідчив проведений аналіз стану ринку праці. Пріоритетними заходами щодо покращення ситуації в сфері зайнятості

є створення нових робочих місць в рамках аграрної та поза аграрної форм діяльності, удосконалення законодавчої бази та програмно-цільового забезпечення соціально-трудових відносин, підвищення рівня доходів населення та оновлення сільської інфраструктури, застосування методів бюджетно-податкового, цінового, грошово-кредитного регулювання, дорадництво і агроконсалтинг.

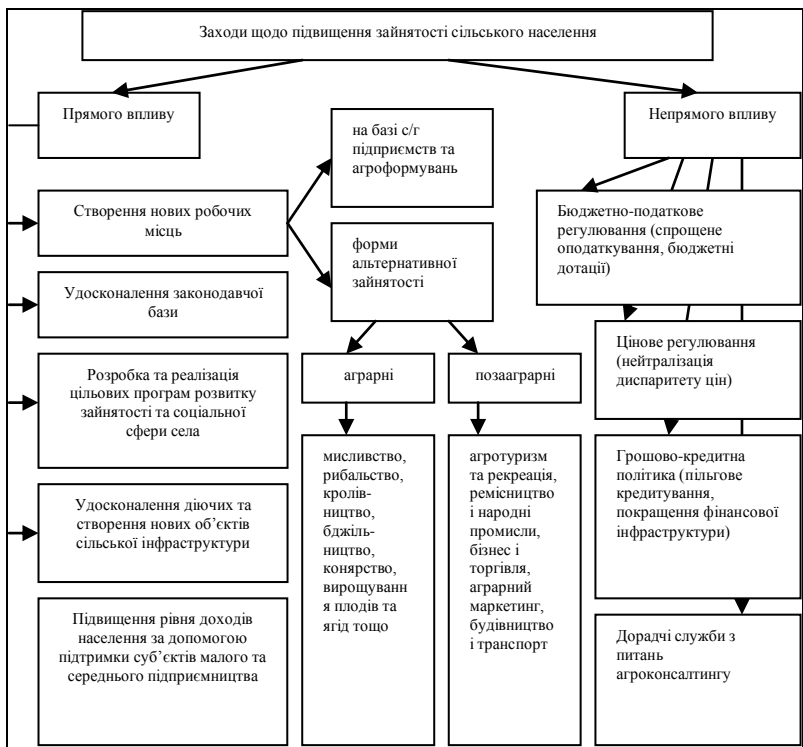

Рис. 4. Заходи щодо підвищення зайнятості сільського населення

Формування ефективного механізму державного регулювання зайнятості уже в найближчій перспективі надасть свої позитивні результати, що матиме своє відображення у відродженні сільських територій та забезпеченні ефективного функціонування аграрного сектору економіки України.

Література

1. Прокопа І. Зайнятість сільського населення в Україні: територіальна диференціація / І. Прокопа, О. Попова, М. Бетлій // Економіка і прогнозування. – 2007. – №3. – С.56-74.
2. Економічна активність населення у 2008 році: статистичний збірник [Електронний ресурс]. – К.: Державна служба статистики України, 2009. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Економічна активність населення у 2010 році: статистичний збірник [Електронний ресурс]. – К.: Державна служба статистики України, 2011. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Економічна активність населення у 2013 році: статистичний збірник [Електронний ресурс]. – К.: Державна служба статистики України, 2014. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Економічна активність населення у 2014 році: статистичний збірник [Електронний ресурс]. – К.: Державна служба статистики України, 2015. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Праця України у 2008 році: статистичний збірник [Електронний ресурс]. – К.: Державна служба статистики України, 2009. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
7. Праця України у 2010 році: статистичний збірник [Електронний ресурс]. – К.: Державна служба статистики України, 2011. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
8. Праця України у 2013 році: статистичний збірник [Електронний ресурс]. – К.: Державна служба статистики України, 2014. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
9. Праця України у 2014 році: статистичний збірник [Електронний ресурс]. – К.: Державна служба статистики України, 2015. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
10. Скидан О. В. Аграрна політика регулювання зайнятості на селі / О. В. Скидан, В. С. Ніценко // Вісник ЖНАЕУ. – 2011. – № 1, т. 2. – С. 3–10.

1. Prokopa I. Zajnyatist` sil`s`kogo naseleण्या v Ukrayini: tery`torial`na dy`ferenciaciya / I. Prokopa, O. Popova, M. Betlij // Ekonomika i prognozuvannya. – 2007. – #3. – S.56-74.
2. Ekonomichna akty`vnist` naseleण्या u 2008 roci: staty`sty`chny`j zbirny`k [Elektronny`j resurs]. – K.: Derzhavna sluzhba

staty`sty`ky` Ukrainy`, 2009. – Rezhy`m dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua>

3. Ekonomichna akty`vnist` naseleण्या u 2010 roci: staty`sty`chny`j zbirny`k [Elektronny`j resurs]. – K.: Derzhavna sluzhba staty`sty`ky` Ukrainy`, 2011. – Rezhy`m dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua>

4. Ekonomichna akty`vnist` naseleण्या u 2013 roci: staty`sty`chny`j zbirny`k [Elektronny`j resurs]. – K.: Derzhavna sluzhba staty`sty`ky` Ukrainy`, 2014. – Rezhy`m dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua>

5. Ekonomichna akty`vnist` naseleण्या u 2014 roci: staty`sty`chny`j zbirny`k [Elektronny`j resurs]. – K.: Derzhavna sluzhba staty`sty`ky` Ukrainy`, 2015. – Rezhy`m dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua>

6. Pracya Ukrainy` u 2008 roci: staty`sty`chny`j zbirny`k [Elektronny`j resurs]. – K.: Derzhavna sluzhba staty`sty`ky` Ukrainy`, 2009. – Rezhy`m dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua>

7. Pracya Ukrainy` u 2010 roci: staty`sty`chny`j zbirny`k [Elektronny`j resurs]. – K.: Derzhavna sluzhba staty`sty`ky` Ukrainy`, 2011. – Rezhy`m dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua>

8. Pracya Ukrainy` u 2013 roci: staty`sty`chny`j zbirny`k [Elektronny`j resurs]. – K.: Derzhavna sluzhba staty`sty`ky` Ukrainy`, 2014. – Rezhy`m dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua>

9. Pracya Ukrainy` u 2014 roci: staty`sty`chny`j zbirny`k [Elektronny`j resurs]. – K.: Derzhavna sluzhba staty`sty`ky` Ukrainy`, 2015. – Rezhy`m dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua>

10. Sky`dan O. V. Agrarna polity`ka regulyuvannya zajnyatosti na seli / O. V. Sky`dan, V. S. Nicenko // Visny`k ZhNAEU. – 2011. – # 1, t. 2. – S. 3–10.

***Рецензент:** Бабенко Анатолій Григорович, професор, доктор економічних наук, завідувач кафедри управління персоналом та економіки праці Дніпропетровської державної фінансової академії (м. Дніпропетровськ)*

10.09.2015